higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

PUBLIEKE REG N6

30 MEI 2019

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 7 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A

VRAAG 1

1.1	1.1.1	Waar	
	1.1.2	Onwaar	
	1.1.3	Waar	
	1.1.4	Waar	
	1.1.5	Waar	
	1.1.6	Onwaar	
	1.1.7	Onwaar	
	1.1.8	Onwaar	
	1.1.9	Onwaar	
	1.1.10	Waar	
		(10 × 2)	(20)
1.2	1.2.1	gelyk	(2)
	1.2.2	(a) administratief-	
		(b) gemene	(4)
	1.2.3	openbaar	(2)
	1.2.4	Afrika	(2)
	1.2.5	betekenis	(2)
	1.2.6	goed/dinge	(2)
	1.2.7	Eiendoms-	(2)
	1.2.8	(a) handelinge	
		(b) straf	(4)
	1.2.9	Meester	(2)
	1.2.10	Gelykheids-	(2)
1.3	1.3.1	Dit handel oor die verhouding tussen persone met betrekking tot ’n mens se persoonlikheid, soos ’n goeie naam, eer en reputasie.	
	1.3.2	Dit word voorgeskryf deur ’n staatsorgaan wat die bevoegdheid het om dit te doen.	
	1.3.3	Dit is die beginsel dat niemand bo die reg verhewe is nie.	
		(3 × 2)	(6)
			[50]

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B

VRAAG 2

2.1
- Die Grondwet
- Die bron van die artikel
- Voorafgaande besprekings/beraadslagings by die aanvaarding van die wet
- Perifere of omringende omstandighede
- Woordeboeke en linguistiese getuienis
- Verklarende memorandums, voorbeelde en voetnote
- Vroeëre en latere wette
- Ingewortelde interpretasie van gebruike
- Woordeskat/woordeboeke
- Handboeke (Enige 8 × 1) (8)

2.2
- Enige eis teen die staat. As die eis teen ’n amptenaar van die staat is en daar gronde vir die eis is, behoort dit in ’n geregshof verhoor te word.
- Die eis kan voortspruit uit enige kontrak wat regtens namens die staat aangegaan is, wat verbreek is.
- Enige wederregtelike handeling of wandaad deur ’n amptenaar van die staat wat in sy/haar amptelike hoedanigheid optree.
- ’n Regsgeding op grond van die bostaande moet teen die uitvoerende gesag van die staatsinstellings ingestel word.
- Die eis teen die staat moet ’n bedrag behels en kan nie teen ’n verweerder of staatseiendom wees nie.
- Die eis sal daarna volgens die uitspraak van die hof besleg word al dan nie.
- As die hof die eis toestaan, moet dit binne 30 dae vanaf die datum van die bevel of in die tydperk waarop die twee partye ooreengekom het, betaal word. (Enige 4 × 2) (8)

2.3
- In 1803 het die Hollandse heerskappy aan die Kaap tot ’n einde gekom toe die Britte die Kaap beset het.
- In 1826 het die Britse regering aan Bigge opdrag gegee om die regstelsel wat in die Kaapkolonie gebruik is, te bestudeer.
- Hy het aanbeveel dat die Britse reg die Romeins-Hollandse reg vervang.
- Die ou regsraad is vervang deur die Hooggeregshof met Britse regters.
- Hierdie poging was ’n mislukking en in 1934 is beslis dat Romeins-Hollandse reg die geldige regstelsel van die kolonie was.
- Romeins-Hollandse reg is egter deur die Britse reg gewysig.
- Die Britse reg het tot handelsreg, maatskappyreg, versekeringsreg en siviele prosesreg bygedra.
- Engelse handboeke is beskikbaar gestel en regters het die Britse reg bestudeer. (Enige 5 × 2) (10)

Kopiereg voorbehou

2.4
- Die tolk moet die reg letterlik interpreteer.
- Woorde moet hul gewone betekenis behou.
- Algemene woorde moet volgens hul gewone gebruik geïnterpreteer word.
- Die tolk mag nie buite die bewoording van die reg beweeg nie. Geen byvoeging of weglating mag plaasvind nie.
- Elke woord moet ’n betekenis hê. Elke woord is belangrik. (10)

2.5
- Statutêre appèl van ’n laerhof na die Hoë Hof
- Statutêre appèl van die Hoë Hof na die Hoogste Hof van Appèl
- Appèl deur ’n statutêre liggaam, byvoorbeeld, appèl na ’n dranklisensie-raad as ’n lisensie nie toegeken is nie. (3 × 2) (6)

2.6 Privaatregtelike verhoudings kom tot stand wanneer individue ’n kontrak/ooreenkoms sluit en dus in ’n wetlike verhouding betrokke is.
’n Administratiefregtelike verhouding kan tussen ’n staatsliggaam en ’n individu/maatskappy of tussen staatsliggame bestaan. (2 × 4) (8)

[50]

VRAAG 3

3.1 Subjektiewe regte (SR)
- Verhouding tussen ’n regsubjek en ’n regsobjek (persoon en objek)
- Drie tipes subjektiewe regte betreffende ’n objek: saaklike reg om ’n objek (kar) te besit, persoonlike reg om die objek te ontvang nadat dit betaal is, intellektueelgoederereg, byvoorbeeld, kopiereg.
- Verhouding tussen twee persone met betrekking tot mekaar se eiendom.
- SR beklee ’n persoon met bevoegdhede rakende die objek.
- SR het beperkings – byvoorbeeld, geen beeste op ’n hoewe in die stad nie.
- SR word beskerm deur middel van regsprosedures en laat regsoptrede toe indien regte geskend word. (Enige 5 × 2)

Objektiewe sin (OS)
- Alle regsreëls in ’n land.
- Die reëls wat ons daaglikse lewens regeer.
- Dit sluit statutêre en gemene reg in.
- Reël die verhouding tussen persone.
- Persoon is deel van samelewing waarin elkeen sy/haar eie belangstellings het, wat konflik tussen persone kan veroorsaak.
- OS handhaaf vrede en orde in ’n verhouding.
- Reëls wat ons daaglikse lewens beheers, byvoorbeeld, snelheidsgrense.
- OS verseker dat persone mekaar se eiendom respekteer, ooreenkomste nakom, vergoed vir skade wat deur wederregtelike handelinge veroorsaak word, mekaar se intellektueelgoedere respekteer, en mekaar se persoonlikhede en privaatheid respekteer. (Enige 5 × 2)

(Enige 2 × 10) (20)

3.2
- Een van die regsubjekte moet ’n staatsliggaam wees.
- Die staatsliggaam moet oor die staatsbevoegdheid beskik. (4)

3.3
- Staatsreg
- Administratiefreg
- Strafreg
- Prosesreg (4)

3.4
- ’n Staat mag nie sy bevoegdhede arbitrêr uitvoer nie.
- Individuele vryheid behoort gehandhaaf te word.
- Almal in ’n staat is gelyk voor die reg.
- Niemand mag gestraf word as ’n wet van ’n staat nie oortree is nie.
- ’n Oortreding moet in ’n geregshof vasgestel word.
- Niemand is bo die reg verhewe nie en almal word deur dieselfde reg en dieselfde howe beheers.
- Die mense word beskerm teen arbitrêre staatsbestuur, diktatorskap en straatbewind.
- Het ten doel om ’n stabiele regering te verseker.
- Het die ekonomiese en maatskaplike ontwikkeling van die samelewing ten doel (Enige 5 x 2) (10)

3.5
- Kollektiewe arbeidsooreenkomste
- Kontrakte met beamptes
- Stads- en dorpsbeplanningskemas
- Ooreenkoms vir die verskaffing van dienste (4 × 2) (8)

3.6 ’n Verbiedende interdik is ’n interdik wat ’n persoon verhoed om ’n spesifieke wederregtelike handeling uit te voer.

'n Gebiedende interdik beveel ’n persoon om iets te doen wat hy of sy regtens verplig is om te doen. (2 × 2) (4)

[50]

VRAAG 4

4.1
- Registreer onroerende eiendom in die naam van die nuwe eienaar
- Registreer verbande
- Sedeer geregistreerde verbande
- Registreer huurbesit of lang huurkontrakte en kansellasies
- Huweliksvoorwaardekontrakte
- Huuraktes en mineraalregte wat deur die staat toegeken is
- Persoonlike of grondserwitute
- Onderverhuring en notariële aktes
- Algemene planne van grond en hoewes
- Notariële prospekteerkontrakte (Enige 5 × 2) (10)

4.2
- Dit is die eenvoudigste vorm van delegering.
- 'n Hoër organisasie besluit en beveel die laer organisasie om iets te doen.
- Die hoër organisasie bly verantwoordelik aangesien die instruksie in sy naam uitgevoer is. (3 × 2) (6)

4.3 4.3.1 Nee (1)

4.3.2 Mnr Clinton is nie 'n staatsamptenaar nie en die Openbare Beskermer is nie by magte om private amptenare te ondersoek nie. (2)

4.3.3
- Indien amptenare van onbehoorlike gedrag verdink word, insluitend wanadministrasie en misbruik van gesag
- Indien staatsfondse onwettig versprei sou word
- Indien iemand verryk sou word of onwettig en onbehoorlik, regstreeks of onregstreeks, bevoordeel sou word
- Indien 'n saak aangemald is (4 × 2) (8)

4.3.4
- Hofbeslissings deur regters en landdroste
- Private handelinge deur individue en private maatskappye
- Beroepslui wat nie in diens van die staat is nie (6)

4.3.5 Dit is gratis. (2)

4.3.6 7 jaar (2)

4.4
- Grondwet
- Wetgewing
- Regterlike hersiening/regsuitsprake
- Gemenereg
- Gewoontereg/administratiewe praktyke
- Inheemse reg
- Geskrifte van moderne skrywers (7)

4.5
A Prokureurs verteenwoordig kliënte in die laer howe (streeks- en distrikshowe)
B Advokate verteenwoordig kliënte in die hoë howe.
C Gesinsadvokate verteenwoordig kliënte in die kinderhof en help ook met verslae oor toesig oor die kinders in egskeidingsake.

(3 × 2) (6)
[50]

TOTAAL AFDELING B: 150
GROOTTOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou